

ادبیات عمومی و تجربی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی و علمی غزته‌در .

جلد : ۱

سنه : ۱ ۱ جمادی الآخر ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۲۴ مارت ۱۹۱۷ نومرو ۲۱

کملیت بشریه تصورنده شرق ایله غربک فرقی

قارئین کرامه بو خصوصده ایکی مشهور نظریه عرض ایده‌جکم . لکن کوچوچوک بر مقدمه‌یه .
لطفاً - صبر ایتمه‌لرینی استرحام ایده‌رم . فکر تکامل - نیم تحقیقه کوره - ذهن بشرده بیکارجه
سنه اول طوغمش بر (عقیده doctrine) در ؛ وقویاً ظن ایدیورم که اول شرقده بلیرمش بر
لمعه معرفتدر . (بوددیزم Bouddhisme) اعتقادنده بونک صوفیانه بر شکلی کوره‌بیلیورز: انسان
بویوک بر صبر و ثبات ایله متمادباً اعمال خیریه‌یه وقف نفس ایده‌رک بر چوق ادوار متتابعه کچیریور
وهر دور ، کندیسنه بر (تصفیه purification) ادمانکاهی احضار ایتدیکندن طولایی ، (کملیت
perfection) مرتبه‌سنه واصل اوله بیلیمک ایچون انسانک - بهمه‌حال - بوصفحات تکاملدن علی‌التدریج
کچمه‌سی لازمکیور . کچه‌بیلیرسه بارکاه الوهیته کیره‌رک (مقربین) دن صاییلیور . نهایت (بوددا)
ایله بکوجود اولویور که (نیروانا = فنا فی‌الله) بودر . بونک ایچون‌ده بهمه‌حال ، حس و عقلدن
تماماً تبری و تجرد ایتملی ؛ ثولزدن اول ثولملی ؛ (هیچ) اولمالی‌در . بوددیزم اعتقادنجه کملیت
هیچه چیقیور ! . . .

بوتون غرب عالمنک مهد مدینتی و منبع عرفانی اولان یونان قدیم حکماسنده بوفکر تکاملی -
براز باشقه تورلو - کورویورز ؛ حتی (امپدوقلس Empedocles) (*) و افلاطونک تکامل
نظریه‌لری بیله یکدیگرتندن فرقلی‌در : برنجیسی هین زمانده مقتدر بر شاعر دخی اولدوغی ایچون
فکرلرینی نظماً ادا ایتشدی . اعتقادنجه موجوداتک بر (جوهر اصلی) سی واردر که تورلو
تورلو شکله کیروب تجلی ایدر . اولاً جمادات شکنده کورونور: طاش ، طوپراق اولور ، مرجان
اولور . الی آخره ، صوکره نبات شکلی آلیز ، دها صوکره حیوان و نهایت انسان قیلیغنه کیرر .
بواعقاده صدق ایله مربوط اولان (آمپدوقله‌س) ، انسان اولمازدن اول ، دکزده بالیق کی
یوزدوکنی ، چایرلرده حیوان کیی اوتلایوب گزدیکنی ، هواده قوش کیی اوچدوغنی ، شعرلرنده
نقل ایدیور . بواعقاده کوره کملیت کمال صورت و معنویته پیوسته اولویور .

(*) بوفیلسوفلرک هرایکیسی ده شرقده مشهور اولمش ، هله امپادوقلسک - پراکنده اوله‌رقه
اخلافه انتقال ایدن - فکرلری ترک اشعار صوفیانه‌سنه بیله عیناً کچمش در .

حسی ، حس عدل و حق اقلاف ایدن زمره ائتلافك باشنده بر دزدی ، برعلتی وار . بر هرج مرج ذهنی ایچنده ! . . . انكلازه خارجیه ناظری ، سولسبورینك داماد والا نژادی بالفورك آمریقالی ویلسونه یازدینی « لایحه دیپلوماسیه » سنده عادتاً سوووب صایبور ، وعادتاً هذیان سویلیور . رومانیای کی صربستان کی یکی دولت اولمش و یادولت اولمغهدها آلیشه مامش قبا مملکتلرک دیپلوماتلری بیله بوندن دهانازك دهانچه در . بالفور بزتورکلری مدینت غربیه بیکانه بولدینی ایچون بزپروا آوروپادن دیشاری چیقارملی دیور . یوز میلیونن زیاده ارکان وافرادی اولان بر عائله بشرك بوتون قادیلرینی ، چوجقلرینی آچ براقه رق تدریج ایله اولدیره جکینی ایکی سنه دنبری کمال غرور و سرور ایله اعلان و بوتون قوتی اومقصدده صرف ایدن انكلازه دولتک خارجیه ناظری مدینتدن بحث ایدیور و اومدینته اجنبی اولدینی ایچون تورکلری استانبولدن چیقارارق یرلرینه موسقوفلری ، قزاقلری کتوره جکینی لسان سیاسی و رسمی ایله سویلیور . بزتورکلر ، انكلاز دنك بومدینته بیکانه اولدیغیز ایچون نه قدر افتخار ایتسهك آزدر .

کوستاولوبونك اك صوك اتری اولان « محاربه نك ایلک نتیجه سی » اراشه بیوریلان آدرسه کوندرلدی . حسب حال دیدیکم شیلردن بر ایکی کون بحث ایده جکم استاد معزز .

سمرانی

ادبیات عمومیہ مجموعه سی

استادك اشارت ایتدیکی قهرمانلر مقاله سی بالترجمه غزته مزه درج ایدیله حکمی کی ارساله همت بیوردقلری ایکی جلدایله آنلرک برینه [فون بولوو] ك بر جوابنامه سی ده اجمالاً نقل قلنه جقدر .

اندلسه دائر

— کچن نسخه دن مابعد —

مال و عرض ، جان و شخص مصونیتی دستور اوله رق طانندی . ظلم و اعتساف بر قانون حکومت دکلدی . ذاتاً دادوستدك ، حرفت و فلاحتك بوقدر ایلرلیدیکی بر کشورده بشقه درلو اداره امور قابل اوله مازدی . عائله محبتی ، عدالت ، ضعف و ارباب سنه حرمت و رطایت بلکه عالم اسلامك بر چوق یرلرندن زیاده أوروبا مسلمانلرنجه دستورالعملدی . Sédillot دیورکه : « قاضیلر اندلسده حاکم دکل حکم ایدیلر ؛ اصلاً ولایتلرینی سوء استعمال ایتزلردی . » فرنك مؤلفی بونی سویلك ایچون طبایعك بالجمله خشوتی زوال بولق ، حقلی حقنه ، حقسز جزاسنه قانع اولق اقتضا ایدر . بوايه یالکیز فردك دکل ، بتون جمعیتك کسب فضائل ایتسنه متوقفدر . بوده نصل اولور؟ البته علم و ادبک فیضیاب کمال اولمی ایله . یونان علوم و فلسفه سی عینیله اندلسه انتقال واندلسده آنلری تزئید و تفصیل ایتشدی . سربستی مناقشه حق محفوظ ایدی . بو سایه ده درکه دیار مغربده بر [ابن رشد] چیقدی . تلذذات دماغیه و فکریه نك نه دیمک اولدینی لایقيله آکلاشدی . روحلر تره و تزیین ایتدی . اک آشافی طبقات خلق بیله شعرك ، حکمیاتك ، فنك لذتی آلمشدی . شمیدیکی [اسقاندیناویا] و [فینلانڈیا] ده ، [ایزلاندا] ده اولدینی کی خلقك پست

واعلا طبقه‌لری آره‌سنده کی فرق کیت کیده زائل اولیوردی . شعر ، بوساییده ، مظهر ترقی اولدیغندن رقت اجتماعی ، نراحت فکریه ، ادب معاشرت جزیره‌الاندلسده کندیگی کوسترمکده ایدی . بریرده علم و ادب طبقات خلقک اک آشایغیرینه قدر اینهرسه زمامدارانک محافظه وقع و حیثیت ایچون دیگر یرلردن زیاده عرفاناً و اخلاقاً یوکسلمه‌لری لازم کلیر . هرکسک کور اولدیگی یرده تک کوزیلر قرال اوله‌ماز . ایشته بونک ایچوندرکه اندلس والی ، عامل ، قاضی و قاضیلری محافظه اتقار و اعتبار ، ادامه حیثیت و عظمت ایچون دائماً علم و اخلاقلری ترفیع و تزئید مجبوریتنده ایدیلر . بیت‌المال و جمهور مصالحیه اشتغال ایتک ایچون چوچه فضیلته احتیاج کوروندی . مأمورین بو خصوصده بربرلریه فضیلت رقابتنه کیرشدیلر . بوندن طولاییدرکه افراد اهمیت و یرلری . مشاهیر توره‌دی . هرکس اثری ایله طایندی . رقص و موسیقی ، نقر و معماری صنایع نفیسه‌سی اندلسده درجه کمانی بولمشر . تأسف اولنورکه نقر و معماریده بوقدرایلری کیده‌بیلن اندلس مسلمانلری عنعناتی ده‌ا احرازانه تفسیر ایدوب دیگر صنایع بدیهه ایله کندیلمینه لایق اوله‌جق بر مرتبه‌ده اشتغال ایتدیلر . اندلسده قادیلر بیله شعر و انشاده مسابقتکاهه داخل اولمشرلردی . فنون‌ده عینی فیضه مظهر اولدی . ذاتاً بوقدر بیوک بر مدنیت ، بویله ایجه صنایع ، ماهرانه اجرا ایدیلن بر زراعت فندن بشقه‌سنه استناد ایده‌مزدی : صرف ، نحو ، منطق ، یونان فلسفه‌سی اوزرینه مستند حکمت کی علوم آلیه ؛ طب ، جغرافیا و هیئت ، موالد کی علوم عالیه رواجیاب تکامل اولدی . کتبخانه‌لر طولدی . یونان و اسکندریه علومی مع‌زیاده ترجمه ایدلدی . هله علوم ریاضیه ، حساب و جبر ، هندسه و مثلثات اک معقول بر صورتده تدریس اولونیوردی . بالاخره [ایکنجی سیلویسترو] نامیله‌بیک سنه‌لرینه طوغری پاپالت صندایسنه قاعد اولان Gebert اسپانیاده علوم اسلامییه پی اوقدر کوزل تحصیل ایتشدی که روماده کی دوستلری کنديسنک مطلقاً علم‌الخیه ویا سحر بازانه واقف اولدیغنه ذاهب اولیورلردی ! عربلر پک ماهر کمبجی ایدیلر .

اسفار و موفقیات بحریه‌لری آشایغیده کی فقره لزمرده محاکمه ایده‌جکز . بونلر بحر محیطی موفقیتله تفتیش ایتمشرلردی . بالاخره اسپانیول و پورتکیزلرک ماورای اوقیانوسی کشف و فتحلرنده عربلرک دخللری اولمشر . اندلس مدنیتته دائر نا تمام بر خلاصه ضیا پاشانک اندلس تاریخنک دردنجی جلدنده مندرجدر . اعدی بوقدر مخترعات و ایجاداته ، انجمن دانشلره ، دارالفنونلره ، باروت کی اسباب موفقیته ، بیوک شهرلره ، فنی بر زراعت ، علمه توقف ایدن بر تجارت ، استادانه صنایعه ، ده‌ا ایجه کراماته مظهر اولان بیچاره اندلس ، بیچاره اروپا مسلمانلری نه‌دن مضحمل اولدیلر ، نه‌دن ، غرب اهل صلیبی بونلری سهولتله جزیره‌لرینک اوبر طرفنه ، کلدکلری یره ، جبل الطارق بابنک آرقه‌سنه آتدیلر ویا آته‌بیلدیلر ؟ بو مقدرات کریانک اسبابی البته بر دکلدرد . اون برنجی قرن میلادیده اندلس پیشوای ملل و اقوام ایکن اروپا باربارلقده پویان اولیوردی . نه‌دن بو منظره شوکت و رفاهیت ییقلدی ، نه‌دن الیوم [قصر الزهرا] نک خرابه‌سی بیله کورولیور ؟ جزیره‌الاندلسک ارزندن وزان اولان صرصر انحطاط عجا هانکی نخس آباددن کلپوردی ؟ اوت ! بو انحطاطک اسبابی عدیدر . بر جوق عوامل و عناصر امتزاج ایتزسه بوقدر اساسی بر سقوط حاصل اولماز . لکن بوعامل و عنصرلرک بری‌ده ، الحق و لاشک ، [اما المؤمنین اخوة] فحواسنی اروپا مسلمانلرینک نمسه‌ملزیدر . فی‌الواقع آشایغیده کی فقره‌لرده کوریلجه‌کی اوزره اختلاف ، عدم‌اتلاف ، بین‌الامرا سرزده ظهور اولان نفسانیت ، غوغا ، امتزاج ایده‌مه‌مک اک اساسی مدنیت اسلامییه پی یقمش ، اروپادن اسلامک آیاغی کسمش ، مدنیت عمومییه بروقفه‌یه اوغراشمشر .

[جزیره الاندلس] و [جبل برتات] - یعنی Pyrenées - نك وراسنده کی فرانسه و [آکیتانیا] - Aquitaine - اقسامی اهل اسلام طرفدن تقریباً اون بش آیده فتح و صلیبیون جانبندن ده ینه تقریباً سکز یوز سنه ده استرداد ایدلدی . بوندن اولکی فقره لرمنده سویلدیکنز اوزره اسپانیا اهالی اسلامیه سی ، حقیقه بر جمعیت مشکمله تشکیل ایده بیلمشلردی . اوروپا ملت اسلامیه سنک ملل نصارای زمانه یه تفوقی درکار ایدی : بالالتزام منابع شرقیه بی امال ایله منحصرأ افرنج تاریخلرینه عطف اعتبار آیده جک اولورساق کوزورزکه اک غلیظ بداوت وحقی وحشت دورلرینه مصادف اولان برهنکامده اندلس ستاره زمینک اک مترقی ومدنی بر ناحیه سی ایدی . اهل صلیبک متادی هجوملرینه معروض قالمقله برابر - حتی ، اختلافات داخلیه دن ده صرف نظر - عربلر - دها طوغریسی اسپانیا مسلمانلری - علمدار اعتلا وارتقا اولدیلر . اسپانیا ؛ هیچ بروقت اسلام عهدنده کی قدر ترقیه مظهر اوله مدی . قاتولیکلک تکرار شبه جزیره ده استرداد موقع ایتسی اسپانیا ایچون بیوک برارتجاع صاییلیر . عربلرک احداث ایتدکلری جدولار قورومش ، واما کن ومبانی عالیه خرابه زاره دوغمش ، و ، آنکیزیسون محکمه عالییه سی مملکتی بر محشره جویرمشدی . [دراپر] Draper ک اعترافنه کوره اونجی عصرده اندلس بتون کره ارضک اک زیاده مظهر رفاهیت ، اک بیوک تشکیلات و تجهیزاته صاحب قطعیه سی ایدی .

مساحه مذهبه درجه کالنده ایدی ، مسلم ، نصرانی ، یهود حتی فلاسفه تشریک اجتهاد ایدوب حقیقه وصول ایچون بذل مقدور ایدرلردی . عربلرک آنارشیک دهاسی افکارک حریت افاده سنده منجلی اولوردی . او زمانلرده قسطنطنیه بی بر زندان جدی یه افراغ ایدن (وشاعر تراشیده کارمنز توفیق فکرتک « سیس » نده بیله :

أی صولت أو هام ایله بی تاب تحسین

وجدانلره تعدید ایدیلن کوش تحسین

بیتله اشارت اولنان) بیرانک او کدکلی فکر خفیه لکندن اسپانیاده اثر یوقدی ایشته « فن و دین آره سنده کی اخلافتک تاریخی » فی یازان [دراپر] بویه محاکمه ایدیور . بورتوسلی ، کفیه لی عربلر ، کندیلرینی برچول وبادیه محیط لاقیدیسنده کورمکه آلدیغیز عربلر آللرنده پرکار نصف النهار دائره سنی اولچورلر ، بطلمیوسک خطیات فلکیه سنی ، تصحیح ایدیورلر ، [آلانلیق] دن [الکثول] چیقاریورلر ، کره مجسمه اوزرنده حسابلر یاپیورلر . ارستطالیک آثارینی اعماق نیساندن قورتاریورلر ؛ دائماً و دائماً اصول تجربیه ، صراحتات ایله [الجبر] ی بولیورلر ، هندسه نك ، مثلثاتک برچوق معادلاتی حله ظفریاب اولیورلردی . اصول تعدادی عربلر نشر ایتدی . فیزیک ، میخانیک ، کیمیا کندیلرینک بروجه امتیاز موجب مراقبری اولدی . وقتک اصلاقیتمی اولیان برهنکامده اندلسلرک کوزل ، اک مصنع ساعتلری اعمال ایدیورلردی . سیاحلری جهانک هر نقطه سنی کورمشلردی . زمانزک انگلیز و آمریقالیلری کبی - اسپانیا مسلمانلری ده tourisme . اهمیت ویرمشلردی . ایدیور بوقدر یوکسک برصربه مدینه واران اوروپا اسلامیتی نه دن منقرض اولدی ، نام و نشانی قالمدی ؟ هر حالده ، اندلس خلفای امویه سنک ولادت ، قعود ووفات تاریخلری ، منقبه لری صایان ، دوکن مؤرخینک وظیفه سنندن قولای اولیان شو وظیفه بی کمال جسارتله تقبل ایتلیز .

توطه اولق اوزره شونی سویله لم که اسپانیا اسلامیتی اویله ظن اولوندینی کبی - مثلاً واندال ملت وهیئت کبی - بتون بتون محو و مندرس اولمش دکلدیر . خیر ! . اندلس مدنیت اسلامیه سی ، مدنیت

غربیه حاضره شکلنده دوام ایدوب کیدیور. اسپانیا مسلمانلری معقبه سز قالماملردر؛ ثانیاً، آفریقایه کچلردن ماعداسی تبدیل شکل و هیئت ایله میدانه اسپانیول عرق جدیدنی کتیرمشدر. انکیزسیونلرندن، «اوطودافه» لرندن، جزویتلرندن، ترهیبات دینه لرندن صرفنظر اسپانیا واسپانیولر براز مغربدر: اسپانیوللرک عرقنده نسبتنی تعیندن عاجزم. مهمجه بر مقدارده مغربی قانی وارد، اسپانیولک طرز تفکرنده، احتساستانده، افکارنده، مزاجنده، عاداتنده، تشکلات بدنیه سنده حتی [مقتیقو] دن [هورن] برونه قدر هراوچ آمریقادا اندلس عربی ابد زنده در. طرز حیات، حتی سیما و شمائل اسپانیاده نجدلی و یمنلی بی، سوریه لی و مکه لی بی آ کدیور. کویلر، شهرلر، خانه لرده ده بر آرز حرب فوقوسی وارد. ترهیبات دینه و انکیزسیون مظالمندن قطع نظر حالا اسپانیولجده ایکی بیک کلمه عربیه استعمال اولنور. - ترکیه و فارسی کی! ویزیوتلر طرفندن اسپانیولجیه ادخال ایدیلن جرمان کله لری عرب الفاظندن پک آزدر. [قشتاله] نك خصوصی لهجه سنده کی عربجه نك موقی - تدقیقانه نظراً - ترقیات فکریه و صناعیه بی کویسترمه سی اعتباریله پک مهم ایش. اسپانیاده الآن ۴۴۹ دائرة ملکیه نك اسمی، بر چوق اهلام جغرافیه عربجه در. نصارا، اسپانیایی استرداد ایتدکلی وقت آثار عربیه بی عادتاً تراش ایدرجه سنه احاطه ایتدکلی حالده ینه بوقدر اساسلی بر ایزه تصادف ایدیورز.

ینه صدده کلم! عجبانه دن اندلس منقرض اولدی؟ بودولنك اسباب مختلفه انحطاطی شونلر اوله بیلیر:

(۱) - عربلر جزیره الاندلسی، بحر سفید آطه لرخی، ماورای [برقات] ی، [پرووانس]، [آکیتانیا] کی فرانسر اقطارخی ضبط ایتدکلی وقت قاعده تجنیس و تمثیله پک اوقدر رحایت ایتدیلر. قاتل بر مسامحه کارلغه، ماحی بر حربته طرفدار اولدیلر.

ضیا پاشا، اندلس تاریخی، جلد ۱:

«حضرت عمر رضی الله عنک قدس شریف اهلینسه احسان بیوردینی مساعدات عدلیه اصولی اوزره عمرو بن العاصک اسکندریه بی و موسی بن نصیرک سبته و طنجه بی فتحنده اجرا ایلدکلی حرکات عادله مثللو طارق دخی طلیطله اهلایسی حقنده هیچ بر مجبوریت یوغیکن عقد و تنظیم اولنان شروطنامه موجبجه ایفای عدالت و ملایمت ایدرک شان عدالت نشان اسلامیانی اشاعه و اعلان ایلشد. ذکر اولنان شروطنامه نك احکامی اهلینك جمله سی سربستی اوزره قالب اسیر اولماق و استیان املاکنی ترک ایله دیلدیکی محله نقل و اقامت ایده بیلیمک و قلانلرک جمله سی خانه و املاک و ساثره سنه کمال امنیت و آسایشله متصرف بولونمق و جمله سی علی السویه تعدیل تسمیه اولنان ویرکوی اعطایه مجبور اولمق و کلیسالرک ابقاسیله بلا رخصت یکیدن کلیسا بنا اولونماق و اجرای اصول دینه لرنده سربست اولوب کندو قوانین ملیه و دینه لرله اداره، کندو حاکم لرله رؤیت دعوا قلنمق و فقط ایچلرندن طوعاً قبول ایمان ایدنلره آنلرک حکمی جاری اولماق و درون شهرده نقدر اسامه واسب واریسه لشکر اسلامه ترک و اعطا اولنق مقاولاتندن عبارت اولوب صورت مقاوله درون مملکتده نشر و اعلان ورهنلر اعطا و اوندقدن صکره»

اسپانیا نصرانیلری بو اصولک نه کبی بر نتیجه ویردیکنی آکلادقلرندن مملکتلرخی استرداد ایتدکلی وقت واقعا فر دیناندو و ایزابلانک و کافه سرآمدان و صنادیدک ختم و امضاسنی محتوی بر عهدنامه ویرمشلر ايسه ده بونک هیچ بر قرقه سنی تطبیق ایتماک صورتیله محافظه ملیت ایتملردر.

عثمانی ترکلی اسپانیا تاریخنه جاهل اولدقلرندن عینیله عربلرک اندلسده یاپدیغنی یاممشلر، و، بالقانلرک ایادی نصاریه افولنده حکومت محلیه بتمامها خرسیتیان اسپانیوللری تقلیده قویولمشلردر.